

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO IR PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS KOMISIJA

REZOLIUCIJA DĖL LITUANISTINIO ŠVIETIMO IR BALTISTIKOS CENTRŲ

2025 m. spalio 16 d. Nr. 9
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisija (toliau – Komisija),
išklausiusi Komisijos pirmininko pavaduotojos Jūratės Caspersen kalbą, Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo ir mokslo komiteto pirmininkės, Komisijos narės Vaidos Aleknavičienės, Pasaulio lietuvių bendruomenės Švietimo komisijos narės Mildos Karaliūnės, Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademijos Lituanistikos ir tarptautinių programų centro vadovės Vilmos Leonavičienės, Tarptautinio bakalaureato diplomo programos lietuvių kalbos ir literatūros dėstytojos Nijolės Jankauskienės pranešimus;

pabrėždama, kad išsaugotas lietuvių diasporos kalbinis ryšys su Lietuva yra esminis tautos stiprybės ir vienybės šaltinis;

vertindama užsienio lituanistinių mokyklų ir kitų švietimo institucijų pastangas ugdyti vaikų ir suaugusiųjų sąmoningumą ir vertybines nuostatas, skatinti mokytis lietuvių kalbos, Lietuvos istorijos, geografijos ir etninės kultūros;

pripažindama, kad lituanistinis švietimas – tiek formalios, tiek neformalios užsienio lituanistinės mokyklos, baltistikos centrai ar suaugusiųjų lietuvių kalbos mokymai – atlieka svarbų vaidmenį išsaugant lietuvių diasporos lietuvių kalbą, kultūrą ir tautinį tapatumą bei skatinant grįžti gyventi į Lietuvą;

pabrėždama, kad šiuo metu tik apie 13 procentų lietuvių vaikų užsienio šalyse mokosi lituanistinėse mokyklose;

pabrėždama, kad lietuvių kalbos mokymasis turi būti prieinamas visiems, kurie nori išlaikyti ryšį su Lietuva;

akcentuodama būtinybę užtikrinti nuoseklų lituanistinio švietimo rėmimą, tęstinumą ir kokybę, stiprinant Lietuvos institucijų, diasporos organizacijų ir švietimo įstaigų užsienyje bendradarbiavimą;

atkreipdama dėmesį į tai, kad lituanistikos ir baltistikos centrai užsienio šalyse yra Lietuvos mokslinės lituanistikos ramsčiai, garantuojantys lietuvių kalbos sklaidą pasaulyje ir Lietuvos

matomumą tarptautinėje mokslo erdvėje, neturi tvaraus finansavimo modelio, užtikrinančio šių centrų veiklos tęstinumą,

siūlo Lietuvos Respublikos Seimui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai:

1) garantuoti nuoseklų ir tęstiną finansavimo modelį, užtikrinantį užsienio lituanistinių mokyklų, lietuvių diasporos švietimo iniciatyvų, baltistikos centrų veiklą ir mokytojų bei dėstytojų kvalifikacijos tobulinimo programų ilgalaikį stabilumą;

2) tęsti nuolatinį finansavimą integruoto lituanistinio švietimo programą vykdančioms užsienio lituanistinėms mokykloms, išlaikant minimalų bazinį dydį;

3) suteikti prieigą prie Kultūros paso programos užsienyje veikiančių neformaliojo švietimo lituanistinių mokyklų mokiniams;

4) taikant mokymosi visą gyvenimą principą, suaugusiųjų lietuvių kalbos mokymui(si), taikyti lanksčius mokymo(si) modelius (pavyzdžiui, vakariniai ar nuotoliniai kursai, kalbos klubai, metodinė parama mišrioms šeimoms ir sugrįžtantiems tautiečiams) ir teikti jiems nors dalinį finansavimą;

5) išplėsti Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos projektinį finansavimą įtraukiant ir užsienio lietuvių bendruomenes į lietuvių kalbos puoselėjimo ir populiarinimo veiklas (pavyzdžiui, Lietuvių kalbos dienų renginiai, kuriuos kuruoja Valstybinė lietuvių kalbos komisija);

6) įsteigti arba paskirti nacionalinį lituanistikos ir baltistikos švietimo koordinavimo centrą, priskiriant jam aiškias funkcijas ir atsakomybes: koordinuoti Lietuvos ir užsienio institucijų veiklas, teikti metodinę ir mokslinę paramą diasporos lituanistinėms mokykloms ir užsienio baltistikos centrams, užtikrinti informacijos mainus, kvalifikacijos tobulinimą ir naujų iniciatyvų plėtrą;

7) įtvirtinti ilgalaikę lituanistikos ir baltistikos švietimo valstybės politiką, apimančią strateginį planavimą, atsakomybės pasidalijimą tarp institucijų ir tvarų šių veiklų integravimą į nacionalinę švietimo, mokslo ir kultūros sistemą.

Komisijos pirmininkė

Jolanta Naglė

Komisijos pirmininkas

Karolis Neimantas